

บทที่ 6

บทสรุป

เพลงลูกทุ่ง คือ เพลงไทยสากลที่มีลักษณะสัมพันธ์กับท้องถิ่นพื้นบ้าน ซึ่งได้พัฒนาเกิดขึ้นในบริบทของสังคมเมืองช่วงภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ระยะแรก(ก่อน2500)ถูกเรียกอย่างไม่เป็นทางการว่าเพลงชีวิตหรือเพลงตลาดมีลักษณะการนำเสนอเนื้อหาสะท้อนชีวิตสะท้อนสังคม ต่อมา(ประมาณตั้งแต่ปี2500) ได้พัฒนาเป็นรูปแบบที่มีลักษณะสัมพันธ์กับท้องถิ่นพื้นบ้าน ซึ่งลักษณะท้องถิ่นพื้นบ้านที่ปรากฏขึ้นเป็นลักษณะเด่นของเพลงลูกทุ่งที่เกิดขึ้นนั้นเป็น ผลงานการสร้างสรรค์ของเหล่าศิลปินเพลงชาชนบทที่ได้หยิบยกเอาศิลปะการบันเทิงของท้องถิ่นคือเพลงและดนตรีพื้นบ้านมาปรับประยุกต์เป็นรูปแบบบทเพลงไทยสากลอันเป็นสิ่งบันเทิงของยุคสมัย ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นวิวัฒนาการอีกก้าวหนึ่งของเพลงพื้นบ้านที่เคยแพร่หลายอยู่แค่ในสังคมท้องถิ่นให้สามารถมีบทบาทรับใช้คนในสังคมไทยต่อมา และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนชนบททั่วไปในขณะนั้นที่ได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของเศรษฐกิจทุนนิยมทำให้ได้รับวัฒนธรรมจากเมืองและต้องพึ่งพาเมืองมากขึ้นโดยเฉพาะได้อพยพย้ายถิ่นเข้ามาเป็นแรงงานในเมืองจำนวนมากอย่างเด่นชัด

เพลงลูกทุ่งที่เกิดและแพร่หลายในสังคมเมืองได้แพร่หลายออกสู่สังคมชนบทโดยเฉพาะตั้งแต่ประมาณปีพ.ศ. 2507 หรือเมื่อมีการแบ่งแยกประเภทเป็นเพลงลูกทุ่งเพลงลูกกรุงซึ่งเสมือนเป็นการแบ่งแยกกลุ่มผู้ฟังไปด้วยโดยนัย ศิลปินเพลงลูกทุ่งมุ่งเผยแพร่ผลงานออกสู่ผู้ฟังในชนบทโดยการเดินสายของวงดนตรีไปแห่งหนต่างๆทุกภูมิภาคและมีสื่อวิทยุ โทรทัศน์ช่วยเผยแพร่อีกด้านหนึ่งทำให้บทเพลงลูกทุ่งที่มีลักษณะสัมพันธ์สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนชนบทที่เหมือนอยู่ระหว่างโลกเก่ากับโลกใหม่ได้แทรกเข้าไปมีบทบาทเป็นสิ่งบันเทิงของคนชนบทยุคสังคมทุนนิยมสมัยใหม่ที่หันมาฟังเพลงเป็นรูปแบบเดียวกัน

เพลงลูกทุ่งที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายมากขึ้นเป็นลำดับนั้นส่งผลให้วงการเพลงลูกทุ่งขยายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะภายหลังการเสียชีวิตของสุรพล สมบัติเจริญ(2511) ศิลปินเพลงผู้ถือได้ว่าประสบความสำเร็จอย่างสูง ความมีชื่อเสียงโด่งดังและความร่ำรวยของเขามีส่วนกระตุ้นให้วงการเพลงลูกทุ่งเป็นที่สนใจของคนทั่วไปและเป็นแบบอย่างของนักร้องในวงการที่เริ่มลงทุนแข่งขันกันมากขึ้น วงการเพลงลูกทุ่งเข้าสู่ระบบนายทุน 2 ด้าน คือวงดนตรีและการผลิตผลงานเพลง สำหรับวงดนตรีนั้นปรากฏว่าทั้งนักร้องรุ่นเก่าและนักร้องเพลงลูกทุ่งหน้าใหม่ที่เกิดขึ้นเป็น

จำนวนมากพากันตั้งวงดนตรีของตนเองกันขึ้น จากเดิมที่เคยมีองค์ประกอบเรียบง่าย(ในยุคสุรพล สมบัติเจริญ) ก็เริ่มนำการแสดงเข้ามาใช้เป็นจุดดึงดูดความสนใจจากผู้ฟังผู้ชมกันขึ้น และที่ค้องแข่งขันกันปรับปรุงองค์ประกอบของวงดนตรีให้ทันสมัยในภาวะการขยายตัวของเศรษฐกิจโดยรวมที่เติบโตอย่างค่อเนื่องส่งผลให้ต้องพึ่งพาเงินทุนจากนายทุนภายนอกมากเป็นลำดับ โดยประมาณตั้งแต่ปีพ.ศ.2516 เป็นต้นมาวงดนตรีของนักร้องเพลงลูกทุ่งได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากนายทุนภายนอกแทบทุกวงอันนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงของระบบการบริหารและความสัมพันธ์ของผู้ร่วมงานภายในวงดนตรีลูกทุ่ง วงดนตรีลูกทุ่งแต่เดิมนักร้องหัวหน้าวงจะเป็นผู้บริหารและรับผิดชอบงานทุกอย่าง เมื่อมาอยู่ภายใต้การดำเนินงานบริหารของนายทุน นักร้องอยู่ในฐานะเป็นเพียงลูกจ้างที่ได้รับส่วนแบ่งจากการร้องเพลงแต่ละครั้งเท่านั้นซึ่งเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลงจากเดิมคือการพึ่งพาอาศัยกันมาเป็นความสัมพันธ์ของนายจ้างกับลูกจ้างขึ้นมาแทน และอีกด้านหนึ่งทางการผลิตผลงานเพลงเข้าสู่ระบบธุรกิจที่เป็นกระบวนการภายใต้การดำเนินงานของบริษัทหรือค่ายเพลงตั้งแต่การผลิตจนถึงมือผู้บริโภค เทคโนโลยีการบันทึกเสียงพัฒนาเป็นระบบทันสมัยทำให้สามารถผลิตผลงานเพลงออกมาได้ง่ายและเป็นจำนวนมาก อีกทั้งเทคโนโลยีที่ได้พัฒนาขึ้นมามีบทบาทแทนที่แผ่นเสียงทำให้เพลงไทยสากลออกสู่ห้องตลาดเป็นจำนวนมาก นำมาซึ่งการแข่งขันกันทั้งในทางลับและเปิดเผย

สำหรับบทเพลงได้มีการปรับตัวในกระแสเพลงไทยสากลแนวใหม่ จากอิทธิพลของคนตรีตะวันตกที่เข้ามาพร้อมทหารอเมริกันในช่วงสงครามเวียดนามทำให้เกิดมีเพลงไทยสากลแนวสตริงขึ้นมาเป็นแนวเพลงนำสมัยในสังคมไทยแทนที่เพลงลูกทุ่งที่สื่อความนิยมลงไปสำหรับเพลงลูกทุ่งซึ่งมีคุณสมบัติเด่นในด้านการปรับตัว ได้เปลี่ยนแปลงสู่ความทันสมัยทางด้านดนตรีและท่วงทำนองเพลงที่นำทำนองสากลใหม่ๆตามแนวโน้มมาใช้ด้วยมาก อย่างไรก็ตามก็ยังคงไม่ทิ้งลักษณะพื้นฐานทางด้านรูปแบบดนตรีลักษณะ และลักษณะที่สัมพันธ์กับแนวเพลงของเก่าคือเพลงไทยเดิมและเพลงพื้นบ้านที่เป็นลักษณะจารีตต่างๆ อีกทั้งคำร้องที่นำเสนอให้เห็นถึงเรื่องราววิถีชีวิตของคนชนบทในยุคทุนนิยมอย่างชัดเจน

เพลงลูกทุ่งที่ได้เติบโตต่อมาในสังคมไทยด้วยคุณสมบัติที่สามารถปรับตัวทันต่อสถานการณ์โดยเฉพาะเป็นลักษณะที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนชนบทที่ได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจทุนนิยม สังคมชนบทมีความเปลี่ยนแปลงเข้าสู่รูปแบบสมัยใหม่แบบเมืองมากขึ้นในขณะที่เมืองเองก็เปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัยยิ่งขึ้นไปอีกเป็นภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เหลื่อมล้ำกันโดยตลอด คนชนบทในภาคเกษตรได้เคลื่อนย้ายไปเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรมและการบริการและคงลักษณะความเป็นท้องถิ่นอยู่สูงแม้จะได้โยกย้ายถิ่นไปในเมืองหรือที่อื่นๆ ฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับคนชนบทจะต้องหันมาสนใจเพลงลูกทุ่งกันขึ้นมา สำหรับภาครัฐที่

มองเห็นความสำคัญของแรงงานชนบทและเปิดพื้นที่ให้กับวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนนิคมก็ได้
หันมาสนใจสนับสนุนเพลงลูกทุ่งอันเป็นปัจจัยเสริมเพลงลูกทุ่งให้เติบโตต่อไปอีกประการหนึ่ง
และโดยเหตุที่เพลงลูกทุ่งนั้นมีลักษณะอันสัมพันธ์กันระหว่างเพลงพื้นบ้านและเพลงตลาดที่
สะท้อนชีวิตและสะท้อนสังคม จึงเป็นผลงานทางด้านความบันเทิงที่อยู่ในความนิยมทั้งในหมู่ผู้คน
ในสังคมเมืองและสังคมชนบท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย